

ISBN: 90-6665-684-0
BV Uitgeverij SWP

Pedagogisch management in de kinderopvang

Michel Vandenbroeck (red.)

Inhoudsopgave

Inleiding 9

Deel I Pedagogische reflectie

Inleiding 15

1. Een stapje terug: historische perspectieven – *Michel Vandenbroeck* 17

- 1.1 Het begin van de twintigste eeuw 17
- 1.2 Na de tweede wereldoorlog 20
- 1.3 Twee discussies uit de jaren zeventig 23
- 1.4 Eind twintigste eeuw 25
- 1.5 Kwaliteitszorg door de jaren heen 29

2. Kinderen en Europa – *Jan Peeters* 32

- 2.1 Europese acties 32
- 2.2 Invloed op de Vlaamse kinderopvang 34

3. Kinderopvangsbeleid in Vlaanderen: groei en ontwikkeling 37

Geert Keersmaekers

- 3.1 Soorten kinderopvang 37
- 3.2 De rol van Kind en Gezin 39
- 3.3 Sterke uitbreiding in korte tijd 41
- 3.4 Meer diversificatie in het opvangaanbod 44
- 3.5 Actuele ontwikkelingen en de toekomst 46

4. Een noodzakelijke ommezwaai naar professionalisering en duurzaamheid – *Jan Peeters* 51

- 4.1 Personeelsperikelen 51
- 4.2 Gebrek aan duurzaamheid 54
- 4.3 Perspectieven 59

5. Kinderopvang in Nederland: van welzijn tot markt 63

Liesbeth Schreuder

- 5.1 Huidige voorzieningen 63
- 5.2 Een terugblik 65
- 5.3 Kinderopvang vanaf 2005 68
- 5.4 Wat gaat de toekomst brengen? 71

6. De maatschappelijke rol van kinderopvang – *Michel Vandenbroeck* 74

- 6.1 De economische functie 74
- 6.2 De educatieve functie 75
- 6.3 De sociale functie 77
- 6.4 Kwaliteit: integratie van de drie functies 78

- 7. Omgaan met diversiteit** – *Caroline Boudry, Renilde Claesen, Jan Peeters, Michel Vandenbroeck, Katelijne De Brabandere & Nina Vens* **80**
- 7.1 DECET 80
 - 7.2 Zelfbeeld en beeld van de ander in de praktijk 84
 - 7.3 Inclusie van kinderen met een handicap 88
 - 7.4 Genderdiversiteit 93
 - 7.5 Kinderopvang en kansarmoede 95
 - 7.6 Pijlers voor beleid 96
- 8. Participatief werken in de kinderopvang** – *Dirk Brants & Mieke Bruggeman* **103**
- 8.1 Houding of techniek? Doel of middel? 103
 - 8.2 Randvoorwaarden voor participatie 104
 - 8.3 Valkuilen 105
 - 8.4 De participatiematrix: een hanteerbaar praktijkmodel 106
 - 8.5 Participatie van ouders 107
 - 8.6 Participatie van kinderen 109
 - 8.7 Participatie van de buurt 111
- 9. Dertig jaar empirisch onderzoek naar de Nederlandse kinderopvang** – *Louis Tavecchio & Ruben Fukkink* **114**
- 9.1 Introductie op het onderzoek 114
 - 9.2 Algemene beschrijving van de empirische literatuur 116
 - 9.3 Drie belangrijke studies 117
 - 9.4 Onderzoekresultaten in het overige empirisch onderzoek 122
 - 9.5 Conclusies 124
- 10. Kwaliteit en tevredenheid: meten is weten?** – *Michel Vandenbroeck* **126**
- 10.1 De context van het kwaliteitsdenken 126
 - 10.2 De (zelf)beoordelingsschaal 128
 - 10.3 Tevredenheidsmetingen 130
 - 10.4 Kwaliteit en betekenisverlening 133

Deel 2 Inspirerende praktijken

Inleiding 141

- 11. Het Emmi Pikler-instituut of het Lóczy-kleintjesoord in Budapest** – *Veerle Vervaeke* **143**
- 11.1 Vier werkprincipes 143
 - 11.2 Succesfactoren van de organisatie 147
 - 11.3 Een kant-en-klaar pedagogisch model? Opgelet voor imitatie! 149
- 12 Kinderopvang in Zweden** – *Liesbeth Schreuder* **151**
- 12.1 Ontstaan van het huidige Zweedse systeem 151

- 12.2 De Zweedse voorzieningen 152
- 12.3 Opvang en educatie in dezelfde voorziening 154
- 12.4 Wet- en regelgeving 155
- 12.5 Praktijkbeschrijving 156

13 Reggio Emilia-benadering: ‘Il futuro è una bella giornata..’ 157

Margot Meeuwig & Tienke van der Werf

- 13.1 De kindercentra van Reggio Emilia 157
- 13.2 Van kleine pedagogiek naar integrale pedagogiek 159
- 13.3 Pedagogische concepten 161
- 13.4 Pedagogische documentatie 163
- 13.5 En niets zonder plezier... 166

14. De beweging van de oudercrèches in Frankrijk – Jan Peeters 168

- 14.1 Ouders aan het roer 168
- 14.2 Actief in het dorp of de buurt 169
- 14.3 Een cultiverende miniwereld 171
- 14.4 Opvoedingsondersteuning binnen een netwerk 172

15. Early Excellence Centres: een model van geïntegreerde zorg 173

Christine Pascal & Tony Bertram

- 15.1 Beleidsontwikkelingen in het Verenigd Koninkrijk 173
- 15.2 Organisatieontwikkeling EEC 176
- 15.3 Voordelen van de geïntegreerde voorzieningen 179
- 15.4 Lessen uit de evaluatie 182

16. Buurtgerichte kinderopvang in Vlaanderen – Chris De Kimpe 185

& Michel Vandenbroeck

- 16.1 Een doordachte ouderwerking 185
- 16.2 Buurtwerking 187
- 16.3 Respect voor diversiteit 188
- 16.4 Tijd voor kwaliteit 188

Deel 3 Management

Inleiding 193

17. Kwaliteitszorg – Dirk Brants 194

- 17.1 De context 194
- 17.2 Uitgangspunten 195
- 17.3 Het kwaliteitshandboek 196
- 17.4 EFQM als mogelijk basismodel 198

18. Management in de kinderopvang – Franky De Meyer 202

- 18.1 Management in de non-profitsector 202

- 18.2 De taakhoud van een verantwoordelijke 205
- 18.3 Beleidsmatig werken in de kinderopvang 208
- 18.4 De eigenheid van de kinderopvang 210

19. Zelfsturing en motivatie – Bob Buyse 213

- 19.1 Basis voor zelfsturing 213
- 19.2 Het proces van zelfsturing en coaching 214

20. Het trajectmodel: begeleiding van zelfsturing – Jef Scheirlinck 220

- 20.1 Het klimaat in een organisatie 221
- 20.2 Het trajectmodel 223
- 20.3 De leidinggevende als coach 226
- 20.4 Terugblik en conclusie 228

21. Personeelsbeleid: competentie en diversiteit – Franky De Meyer 231

- 21.1 Competenties worden belangrijker 231
- 21.2 Competentiebeleid, essentieel onderdeel van een personeelsbeleid 234
- 21.3 Beleids-elementen personeel en competenties 237
- 21.4 Fundamenten van een leerbeleid 240

22. Positie en fasering, twee sleutels om te onderhandelen 243

Franky De Meyer

- 22.1 Rollen bij conflicthantering 243
- 22.2 Een stappenplan voor de bemiddelaar 246
- 22.3 Het model contrapunt: drie pijlers voor efficiënt onderhandelen 248
- 22.4 Interculturele communicatie 252
- 22.5 Model voor interculturele communicatie 255

23. Ouderbeleid: een voorbeeld van het managen van veranderingen – Anke van Keulen 259

- 23.1 Introductie innovatieproject 259
- 23.2 Instrumenten om de projectdoelen te realiseren 261
- 23.3 Implementatie en beleid 264
- 23.4 Resultaten 265

Literatuur 271

Over de auteurs 279

Noten 283